

ministers waren het juist over dit punt in het Tribunaalbesluit en, voor de periode na de opheffing van de bijzondere staat van beleg, in het Politiebesluit nog niet eens geworden! Burger had, aldus Gerbrandy (deze had zijn concept-toespraak gezien) beloofd dat hij zijn formulering zou wijzigen en had 'in strijd met de afspraak' gehandeld.¹

Zes dagen later, 22 augustus, zei Gerbrandy in de ministerraad dat hij 'de samenwerking met de minister van binnenlandse zaken niet gemakkelijk, zo niet onmogelijk (achtte)'; Burger verdedigde zich met er op te wijzen dat Radio Oranje op 15 augustus door middel van een 'regerings-mededeling'² alle burgemeesters in bezet gebied had doen weten dat zij geen krachten mochten oproepen voor graafwerk ten dienste van de *Wehrmacht* – een mededeling waar Burger onkundig van was gelaten en die hij 'volkenrechtelijk zeer aanvechtbaar' achtte.³ Een week later, 29 augustus, legde Gerbrandy aan al zijn ambtgenoten behalve Burger en van den Tempel (zij hadden de vergadering voor andere besprekingen moeten verlaten) de vraag voor of men van het lijstje van de vier voorlopig aangewezen 'kwartiermakers' (Gerbrandy, van Lidth, van Heuven Goedhart en Burger) de naam van Burger niet beter kon schrappen. Albarda en van Mook betoogden toen dat zulks tot een kabinetscrisis zou leiden. Maar hij is 'een spelbreker', zei Gerbrandy; neen, zei Albarda: 'een bokkenspringer'. 'De president', noteerde van Lidth, 'zal zich nader beraden doch zal wel in de zaak moeten berusten.'⁴

Nieuw conflict drie dagen later, 1 september (de Geallieerden stormden in de richting van België). Van Heuven Goedhart, niet tevreden met het nu onder Burger vallend Zuiveringsbesluit (het was door Burgers voorganger van Boeyen voorbereid), had een concept-besluit tot wijziging en aanvulling opgesteld – kon men er zich mee verenigen, vroeg Gerbrandy, dat van Heuven Goedhart dit concept aan de Buitengewone Raad van Advies zou voorleggen? 'De minister van binnenlandse zaken', aldus de kabinetnotulen,

'onderstelt dat, zo hij een ontwerp terzake Marine zou indienen, men hem krankzinnig zou verklaren. Hij is van oordeel dat de minister van justitie incompetent is om het door hem gedane voorstel aanhangig te maken.

De minister van justitie, gelet op de houding van de minister van binnenlandse zaken, neemt zijn voorstel terug en verklaart voor de verdere gang van zaken met het Zuiveringsbesluit elke verantwoordelijkheid af te wijzen'⁵ –

¹ Getuige Gerbrandy, a.v., dl. V c, p. 422. ² Tekst: a.v., dl. VII a, p. 427-28. ³ Ministerraad: Notulen, 22 aug. 1944. ⁴ Van Lidth: 'Dagboek', 29 aug. 1944. ⁵ Ministerraad: Notulen, 1 sept. 1944.